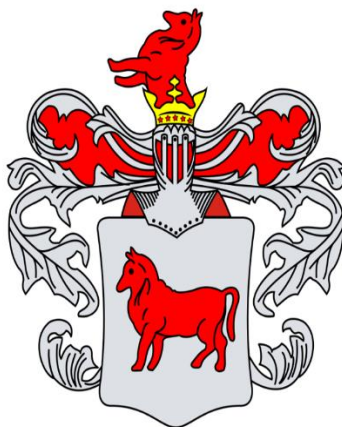

**SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI GMINNEGO OŚRODKA POMOCY
SPOŁECZNEJ W DOBRZYNIEWIE DUŻYM ZA 2022 ROK**

Dobrzyniewo Duże 10 marca 2023 r

Spis treści

Wstęp	3
1. Struktura organizacyjna GOPS w Dobrzyniewie Dużym	3
2. Realizacja zadań	4
2.1 Zadania wynikające z ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej	4
2.1.1 Dożywianie	6
2.1.2 Usługi opiekuńcze	6
2.1.3 Domy Pomocy Społecznej	6
2.1.4 Schronienie	6
2.1.5 Praca socjalna	6
2.1.6 Sprawowanie Pogrzebu	7
2.1.7 Zdarzenie Losowe	7
2.1.8 Ubezpieczenie zdrowotne	7
2.2 POMOC LEKOWA	7
2.3 Zadania ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej	8
2.4 Zadania wynikające z Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	8
2.5 Realizacja zadań w ramach stypendiów i zasiłków szkolnych	8
2.6 Realizacja zadań w ramach dodatków mieszkaniowych i energetycznych	8
2.7 Zadania wynikające z ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych i ustawy z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów	8
2.8 DODATEK OSŁONOWY	9
2.9 DODATEK WĘGLOWY	10
2.10 Dodatek CIEPŁOWNICZY	10
2.11 Zadania wynikające z ustawy z dnia 05 grudnia 2014 roku o Karcie Dużej Rodziny	10
2.12 CZYSTE POWIETRZE	10
2.13 Inne działania - POMOC UKRAINIE	10
3. WYDATKI W RAMACH BUDŻETU GOPS	12
4. Pozostała działalność GOPS w Dobrzyniewie Dużym	12
5. Potrzeby ośrodka	13
6. Podsumowanie	14

Wstęp

Zgodnie z art. 110 ust 9 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 ze zm.), Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrzyniewie Dużym przedkłada Radzie Gminy roczne sprawozdanie z działalności Ośrodka.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrzyniewie Dużym (w skrócie: GOPS; Ośrodek; OPS) swoją działalność realizuje od marca 1984 r., w którym został powołany do istnienia Uchwałą nr XXXII-171/84 Rady Gminy w Dobrzyniewie Kościelnym z dnia 10 marca 1984 r. Prowadząc swoją działalność jako jednostka organizacyjna Gminy Dobrzyniewo Duże, OPS realizuje zadania wyznaczone ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (tj. Dz.U. 2021 poz.2268 ze zm.) zgodnie ze Statutem przyjętym Uchwałą nr XXXI/259/21 z dnia 5 marca 2021 r.

Praca Ośrodka polega w szczególności na przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń, pracy socjalnej, prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej, analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych, rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb, który współpracuje na zasadzie partnerstwa z organizacjami pozarządowymi, instytucjami i osobami fizycznymi, zaangażowanymi w pomoc społeczną.

Realizuje on również zadania własne i zlecone gminie wg innych ustaw, prowadząc np. świadczenia rodzinne; fundusz alimentacyjny itp. oraz programy gminne i rządowe

1. Struktura organizacyjna GOPS w Dobrzyniewie Dużym

Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Dobrzyniewie Dużym zgodnie ze statutem kieruje jednoosobowo kierownik. Od 1 września 2007 r. obowiązki kierownika GOPS w Dobrzyniewie Dużym pełni mgr Agata Krupska. Podczas jej nieobecności zastępuje go upoważniony pracownik. Stan zatrudnienia na koniec 2022 r. to 11 osób – 8 pełnych etatów i 3 niepełne – 0,88 – razem 8,88 etatu.

Tabela.1 Zatrudnienie w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Dobrzyniewie Dużym w roku 2022 przedstawiało się następująco:

Lp.	Stanowisko	Liczba etatów
1.	Kierownik	1 etat
2.	Główna księgowa	¼ etatu
3.	Pracownik socjalny	1 etat
4.	Starszy pracownik socjalny	2 etaty
5	Starszy specjalista pracy z rodziną	1 etat
6	Główny specjalista pracy socjalnej	1 etat
7	Inspektor ds. świadczeń rodzinnych	1 etat
8	Inspektor ds. świadczeń alimentacyjnych	1 etat
9	Asystent rodziny	½ etatu
8.	Osoba sprzątająca	1/8 etatu

**Struktura zatrudnienia GOPS w Dobrzyniewie Dużym , stan na 31.12.2022 r.*

Ponadto Ośrodek zatrudnia na umowę zlecenie informatyka, opiekunki świadczące usługi podopiecznym, zatrudniane na umowę zlecenie według zgłaszanych potrzeb.

Pod koniec 2022 r. z uwagi na liczne zadania realizowane przez OPS - na wniosek kierownika 1 osoba została skierowana przez PUP w Białymstoku do odbycia stażu.

Działalność jednostki finansowana jest z dotacji budżetu państwa oraz środków własnych gminy. W 2022 r. w **rozdziale 85219** wydatkowano ogółem: **619 138,99 zł**, w tym z dotacji **170 200 zł. (27,49 %)**, **środki gminne stanowiły 448 938,99 zł. (72,51 %)**.

F i n a n s e przeznaczone zostały na: wynagrodzenia wraz z pochodnymi, zakup materiałów i wyposażenia, zakup usług pozostałych, zakup usług telefonicznych, odpisy na ZFŚS, zakup szkoleń, koszty podróży służbowych oraz zakup usług medycznych.

2. Realizacja zadań

W roku 2022 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrzyniewie Dużym realizował zadania własne i zlecone gminie, a także podejmował wiele dodatkowych działań w celu podniesienia jakości i poszerzenia usług świadczonych dla najuboższych i najbardziej potrzebujących mieszkańców gminy, w celu zapobieganiu wykluczeniu społecznemu. Realizowano zadania wynikające bezpośrednio z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm.) oraz innych aktów prawnych

- Ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej ze środków publicznych z dnia 27 sierpnia 2004r.;

- Ustawa o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003r. /t.j. Dz. U. z 2020r. poz. 111 ze zm./
- Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów z dnia 7 września 2007r.
- Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” z dnia 4 listopada 2016r.
- Ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekuna z dnia 4 kwietnia 2014r.
- Ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci z dnia 11 lutego 2016r.
- Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych z dnia 13.10.1998
- Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011r.
- Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982r.
- Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005r.
- Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005r.
- Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994r.
- Ustawa o zatrudnieniu socjalnym z dnia 13 czerwca 2003 r.
- Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy
- Uchwała Nr 140 Rady Ministrów w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 z dnia 15 października 2018r.
- Ustawa o Karcie Dużej Rodziny z dnia 5 grudnia 2014r.
- Ustawa o dodatkach mieszkaniowych z dnia 11 czerwca 2001r. oraz innych aktów prawnych

2.1 Zadania wynikające z ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.

Zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń, zasady i tryb ich udzielania oraz organizację pomocy społecznej określa w/w ustawa, akty wykonawcze do niej oraz rozporządzenia.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu przesłanek określonych w art.7 ustawy o pomocy społecznej tj.: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności i innych. Prawo do świadczeń z pomocy społecznej w 2022 r. przysługiwało:

1. osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 776,00 zł (tzw. „kryterium dochodowe osoby samotnie gospodarującej”)
2. osobie w rodzinie, w której dochód na jedną osobę nie przekracza kwoty 600,00 zł (tzw. „kryterium dochodowe na osobę w rodzinie”).

Realizując w/w zadania Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrzyniewie Dużym w roku 2022 roku objął świadczeniami POMOCY SPOŁECZNEJ **133 rodziny (269 osób w rodzinie)**. Decyzją świadczenie przyznano **200 osobom**. Dla porównania w 2021 roku pomoc otrzymało 243 osoby -156 rodzin; natomiast 2020 - 218 osoby – 135 rodzin.

W ramach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej w 2022 r. wydano 796 decyzji administracyjnych.

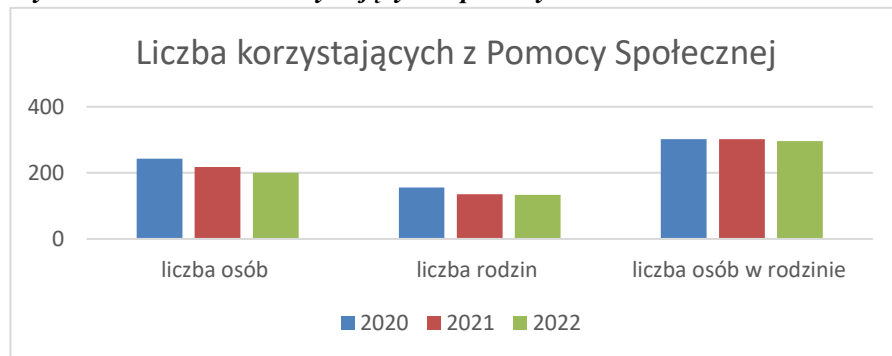
Świadczenia przyznano z powodu:

- bezrobocia – 36 rodzin (w 2021 r. 33 rodziny),
- ubóstwa – 44 rodzin (w 2021 r. 41 rodzin),
- długotrwałej lub ciężkiej choroby – 33 rodziny (w 2021 r. 38 rodziny),
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego - 11 rodzin (w 2021 r. 25 rodzin),
- niepełnosprawności -40 rodzin (w 2021 r. 30 rodzin),
- alkoholizmu – 7 rodzin (w 2021 r. 12 rodzin),
- potrzeby ochrony macierzyństwa – 12 rodzin (w 2021 - 6 rodzin),
- zdarzenia losowego - 1 rodzina (w 2021 r. - 0 rodzin),
- bezdomności – 2 osoby (w 2021 r. 5 osób).

W 2022 roku świadczenia w ramach zadań własnych i zleconych otrzymały:

- zasiłek stały – 42 osoby, kwota wypłaconych świadczeń – 262 282 zł.
- zasiłek okresowy 63 osoby, kwota wypłaconych świadczeń – 132 066 zł, z powodu:
- bezrobocia - 43 osoby
- długotrwałej choroby - 17 osób,
- niepełnosprawności – 4 osoby
- innych przyczyn – 15 osób,
- zasiłek celowy i pomoc w naturze – 114 osób, kwota wypłaconych świadczeń – 100 771 zł, w tym zasiłki celowe specjalne – 10 osób – 6130 zł. Posiłek w szkole – 61 dzieci – koszt 47 099 zł.
- pomoc lekowa – 52 osoby - 19 064 zł.
- usługi opiekuńcze – 6 osób - 36382 zł.

Wykres.1 Liczba osób korzystających z pomocy GOPS 2020-2022

Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej z roku na rok wykazuje tendencję spadkową. Zasięg korzystania z pomocy społecznej w 2022 r., czyli udział beneficjentów w ogólnej liczbie ludności (9759) zmniejszył się i wynosi – 1,33 % ogółu mieszkańców.

Tabela1. Typy rodzin objętych pomocą 2022 wg Danych Ośrodka

wyszczególnienie	2020	2021	2022
Rodziny ogółem, w tym:	157	136	133
Rodziny z dziećmi, w tym:	59	51	39
Rodziny niepełne	20	20	11
Emeryci i renciści	1	13	13

**Dane ze sprawozdania MRPIPS-03 za 2020-2022*

2.1.1 Dożywianie

Od 2019 roku zadanie to realizowane jest na podstawie: Uchwały Nr 140 Rady Ministrów z dnia 19 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 oraz innych aktów prawnych.

W ramach programu realizowane są działania dotyczące zapewnienia pomocy w zakresie dożywiania dzieciom do 7 roku życia, uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej, osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej, w szczególności osobom samotnym, w podeszłym wieku, chorym lub niepełnosprawnym. Z pomocy w tej formie mogą skorzystać osoby bądź rodziny, których dochód nie przekracza odpowiednio 150% kwoty kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny.

W roku sprawozdawczym Ośrodek zapewnił posiłek 61 uczniom. Wydano 5980 posiłków – koszty posiłków ogółem 47 099 zł.; 64 osobom przyznano decyzją świadczenie w formie zasiłku celowego na zakup żywności na kwotę – 62 340 zł.

Ponadto w ramach Programu osłonowego zapewniono posiłek w szkole bez konieczności wydawania decyzji dla 4 dzieci. Rzeczywista liczba osób objętych Programem to 168. Wydatkowano na świadczenia ogółem 110 314 zł, w tym środki z dotacji stanowiły 60% tj. 66 000 zł. Pozostałe 40% pokrywała gmina.

2.1.2 Usługi opiekuńcze

Dla osób, które wymagają pomocy opiekuńczej, a rodzina tej pomocy nie może zapewnić realizowano pomoc w formie usług opiekuńczych. Zadanie należy do obowiązków gminy. Ośrodek przyznając usługi opiekuńcze, ustalał ich zakres, czasookres świadczenia i odpłatność. W roku 2022 usługami opiekuńczymi objęto 6 osób. Usługi wykonywały zatrudnione na umowę zlecenie opiekunki.

Kwota wydatkowana na usługi - 45 906,01 zł., w tym wynagrodzenia opiekunek - 36 382,09 zł. Z tytułu odpłatności za usługi opiekuńcze wpływy wniesione przez podopiecznych wyniosły 17 458,01 zł. Liczba godzin usług – 2766. Koszt 1 godziny usług w 2022 r. roku wynosił 19,70 zł.

2.1.3 Domy Pomocy Społecznej

W roku 2022 w DPS przebywało 21 osób z terenu gminy. Najczęstszy powód umieszczenia w placówce to konieczność zapewnienia specjalistycznej całodobowej opieki, której rodzina nie może zapewnić, przewlekła choroba i długi okres oczekiwania na umieszczenie w zakładzie opiekuńczo leczniczym.

Wydatkowano z budżetu Gminy kwotę - 856 890 zł. Odpłatność rodziny lub zwroty nadpłaconych świadczeń w wyniku waloryzacji lub zgonów pensjonariuszy – 33 893,82 zł.

2.1.4 Schronienie

Osoba lub rodzina ma prawo do schronienia, jeżeli jest tego pozbawiona. Udzielenie schronienia to przyznanie tymczasowego miejsca noclegowego w noclegowniach, schroniskach, domach dla bezdomnych i innych miejscach do tego przeznaczonych.

W 2022 r. nie odnotowano zgłoszeń o powyższą pomoc. Ośrodek wypłacał zasiłki stałe oraz świadczenia celowe 2 osobom bezdomnym z terenu gminy przebywającym w Schronisku dla bezdomnych w Białymstoku.

2.1.5 Praca socjalna

Jednym z głównych zadań gminy w zakresie pomocy społecznej jest wykonywanie pracy socjalnej. Praca socjalna dotyczyła rodzin ubiegających się o pomoc finansową, a także bardzo często osób i rodzin, które nie korzystały ze świadczeń finansowych z tutejszego ośrodka. Obejmowali swoją działalnością rodziny uwikłane w konflikty, przemoc psychiczną bądź fizyczną, uzależnienia, które negatywnie wpływały na dobro małoletnich dzieci lub innych członków

Praca socjalna jest to jedna z bardzo ważnych, wymagających czasu form pomocy. Klienci pomocy społecznej bardzo często oczekują wykonania zadań przez pracownika socjalnego bez ich udziału.

Pracownicy socjalni wpływają na zmianę życia indywidualnych osób oraz rodzin, którym pomagają w przypadkach nagłych sytuacji kryzysowych jak i codziennych problemów. Pracownicy socjalni oferują pomoc w kompletowaniu dokumentów w celu: skierowania osób na komisję do spraw orzekania o niepełnosprawności, uzyskania: zasiłku pielęgnacyjnego, dodatku mieszkaniowego, świadczeń rodzinnych, ustalenia prawa do emerytury lub renty, świadczenia uzupełniającego 500+. Praca socjalna świadczona była między innymi w formie:

1. podejmowania działań zmierzających do zabezpieczenia przed skutkami silnych mrozów;
2. pomocy przy składaniu wniosku o dowód osobisty, czy inne świadczenia;
3. pomocy w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych,
4. motywowaniu osób zagrożonych alkoholizmem do podjęcia leczenia, działań interwencyjnych w sytuacji osób i rodzin zagrożonych, potrzebujących pomocy;
5. udzielania osobom zgłaszającym się pełnej informacji o przysługujących im świadczeniach i dostępnych formach pomocy,
6. pomocy w uzyskaniu porady prawnej, psychologicznej, pedagogicznej itp.

W roku 2022 pomocy w formie pracy socjalnej udzielono 40 rodzinom (100 osób w rodzinie) wyłącznie w postaci pracy socjalnej – 5 rodzin (7 osób w rodzinie)

2.1.6 Sprawowanie Pogrzebu

Pomoc społeczna obejmuje również obowiązek sprawienia pogrzebu w sposób ustalony przez gminę zgodnie z wyznaniem zmarłego. Sprawienie pogrzebu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. Odbывается na zasadach przyjętych UCHWAŁĄ NR VIII/68/19RADY GMINY DOBRZYŃIEWO DUŻE z dnia 26 kwietnia 2019r. w sprawie ustalenia zasad sprawiania pogrzebu przez gminę Dobrzyńewo Duże. (Dz.U. 2019, poz. 2604 ze zm.)

W 2022 roku nie odnotowano takiej potrzeby.

2.1.7 Zdarzenie Losowe

W związku ze stratami poniesionymi w wypadku zdarzenia losowego osoba lub rodzina poszkodowana może starać się o zasiłek celowy niezależnie od tego, czy korzysta ze świadczeń z pomocy społecznej. **W 2022 r. udzielono pomoc rodzinie dwuosobowej na pokrycie strat na skutek pożaru w gosp. domowym na kwotę 3200 zł**

2.1.8 Ubezpieczenie zdrowotne

W zakresie ubezpieczenia zdrowotnego Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej opłacał składkę za osoby pobierające zasiłek stały z pomocy społecznej, niepodlegające obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu. Jest to ubezpieczenie obowiązkowe, **którym objęto 37 osób. Koszt świadczeń wyniósł 21 240 zł - pokryty z 100 % z dotacji BP.**

2.2 POMOC LEKOWA

GOPS w Dobrzyńewie Dużym od marca 2019 realizuje Gminny program osłonowy w zakresie zmniejszenia wydatków poniesionych na leki przez mieszkańców gminy na podstawie UCHWAŁY NR VI/46/19RADY GMINY DOBRZYŃIEWO DUŻE z dnia 28 lutego 2019 r.. Program jest adresowany do mieszkańców gminy Dobrzyńewo Duże - niezdolnych do pracy z tytułu wieku (tj. osób, które osiągnęły wiek emerytalny; osób przewlekłe chorych w wieku produkcyjnym. osób niepełnosprawnych (dzieci, osoby dorosłe). **Pomoc udzielono 52 osobom na kwotę – 19 064,00 zł.**

2.3 Zadania ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Zgodnie z ustawą o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych do zadań zleconych gminy należy wydawanie decyzji, potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej przez okres 90 dni, w sprawach świadczeniobiorców, którzy nie posiadali ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu. W roku 2022 zostało wydanych 17 decyzji dla osób nieposiadających uprawnień do świadczeń zdrowotnych.

2.4 Zadania wynikające z Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 447) określa formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków.

Ośrodek realizował w 2022 r. zadania ujęte w 3-letnim Gminnym Programie Wspierania Rodziny przyjętym Uchwałą nr XXXVIII/330/21 z dnia 25 listopada 2021 r. na lata 2022-2025, aby zapewnić wsparcie w rodzinach dysfunkcyjnych oraz pomoc dla rodzin przeżywających trudności.

Jednym z założeń w/w programu było utrzymanie zatrudnienia asystenta rodziny, który swoją pracą monitoruje życie rodzin wymagających szczególnej pomocy.

W 2022 r. Asystent rodziny miał pod opieką 8 rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Całkowity koszt zadania asystenta rodziny wyniósł 35 175,94 zł. zł. w tym z dotacji 1500 zł. Gmina również ponosiła koszty pobytu dzieci w pieczy zastępczej rodzinnej lub instytucjonalnej. W pieczy zastępczej rodzinnej przebywało 2 dzieci. W placówce przebywało również - 2 dzieci. Gmina w 2022 roku poniosła wydatek na dofinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej w wysokości 15 200,84 zł

2.5 Realizacja zadań w ramach stypendiów i zasiłków szkolnych

W 2022 roku realizowana była pomoc materialna dla uczniów w formie stypendiów i zasiłków szkolnych. Pomoc zależna jest od spełnienia kryterium dochodowego. Do stypendium zakwalifikowane zostały rodziny, mające na utrzymaniu dzieci w wieku szkolnym i spełniające kryterium dochodowe ustawy o pomocy społecznej. W przypadku zdarzenia losowego - m.in. zgonu rodzica, nagłej choroby przysługiwał zasiłek szkolny niezależnie od dochodu rodziny.

Kwota przyznanych zasiłków i stypendiów szkolnych w 2022 r. wyniosła ogółem – 25 174 zł, w tym z dotacji 20 139,20 zł, ze środków własnych – 5034,80 zł. Stypendia otrzymało 41 dzieci. Koszt jednostkowy na ucznia - od stycznia do czerwca 2022 r. wynosił 112 zł. lub 124 zł, od lipca do grudnia 112, 124 i 145 zł. w zależności od spełnienia wymogów kryterium

2.6 Realizacja zadań w ramach dodatków mieszkaniowych i energetycznych

Na podstawie ustawy o dodatkach mieszkaniowych wypłacono świadczenia dla jednej rodziny na kwotę 3413 zł. Dodatek mieszkaniowy przysługuje osobom, jeżeli w okresie 3 miesięcy poprzedzających złożenie wniosku średni miesięczny dochód przypadający na jednego członka gospodarstwa domowego wnioskodawcy nie przekroczył w gospodarstwie jednoosobowym 40%, w gospodarstwie wieloosobowym 30% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, obowiązującego w dniu złożenia wniosku.

W roku 2022 nie składano wniosków na dodatek energetyczny. Osoby korzystały z pomocy w formie dodatku osłonowego.

2.7 Zadania wynikające z ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych i ustawy z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów

W zakresie realizacji zadań ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów świadczenia przyznano dla 441 rodzin. Zasiłki rodzinne – przysługują, jeżeli dochód rodziny

albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674,00 zł a w przypadku, gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności zasiłek rodzinny przysługiwał, gdy dochód na osobę lub osobę uczącą się nie przekraczał kwoty 764,00 zł. Wysokość zasiłku rodzinnego wynosi:

- 95,00 zł do 5-go roku życia,
- 124,00 zł powyżej 5-go roku życia do 18-go r. życia,
- 135,00 zł powyżej 18 r. ż do ukończenia 24 roku życia.

Osobom uprawnionym do zasiłku rodzinnego przyznane zostały dodatki z powodu:

- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego - 5 osób, kwota – 22 706,08 zł,
- z tytułu urodzenia dziecka – 12 osób, kwota 12 000,00 zł,
- z tytułu samotnego wychowywania dziecka – 8 osób, kwota świadczeń – 27 876 zł,
- z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego – 22 osób, kwota 22 330zł.
- z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego – 133 osób, kwota – 22 113,20 zł,
- z tytułu podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania – 74 osoby, kwota – 47 027zł
- z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej - 54 osób, kwota – 55 218,74 z
- jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka - 30 osób, kwota – 30 000,00 zł,

Ponadto wypłacono:

- świadczenie rodzicielskie - 18 osób, kwota – 1 15 634,60 zł,
- zasiłek pielęgnacyjny - 176 osób, kwota – 453 479,84 zł,
- świadczenie pielęgnacyjne – 55 osób, kwota – 1 209 323,20 zł,
- jednorazowe świadczenie „Za życiem” -1 osoba - 4 000,00 zł,
- składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne – 41 osób, kwota – 188 154,45 zł,
- zasiłek rodzinny wraz z dodatkami z art. 5 ust.3 u. o ś. r. – kwota – 41381,55 zł.
- składki na ubezpieczenie zdrowotne od świadczeń pielęgnacyjnych, specjalnego zasiłku opiekuńczego i zasiłku dla opiekuna – 17 osób, kwota – 27 493,11zł
- jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka - 30 osób, kwota – 30 000,00 zł,

- W roku 2022 zasiłek rodzinny wypłacono na kwotę 2 536 449,31 (w tym zł/zł – 41 381,55 zł)

Fundusz Alimentacyjny - Świadczenia z funduszu przyznawane są na warunkach określonych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Na podstawie przepisów tej ustawy realizowane jest wsparcie materialne dla osób uprawnionych do alimentów, które ich nie otrzymują z uwagi na bezskuteczność egzekucji. Wsparcie to realizowane jest poprzez przyznawanie dla osób spełniających kryteria ustawowe (np. kryterium dochodowe 900 zł. na osobę).

W 2022 r. 26 świadczeniobiorców otrzymało zasiłki na kwotę 141 950 zł. (322 świadczenia) . Max kwota funduszu alimentacyjnego na dziecko 500 zł. Kwoty zwrócone przez komornika lub dłużników 111 155,42 zł. Przekazane do Budżetu państwa 89378,15 zł.

Wydatki w dziale 85502 Świadczenia Rodzinne wyniosły ogółem 2 967 208,59 zł.(w tym koszty obsługi)

2.8 DODATEK OSŁONOWY

Dodatek osłonowy został wprowadzony przez rząd ustawą z dnia 17 grudnia 2021 r. jako element tarczy antyinflacyjnej, który miał zniwelować rosnące ceny energii, gazu oraz żywności. Zgodnie z przepisami przysługiwał gospodarstwu domowemu, którego przeciętne miesięczne dochody nie przekraczały 2100 zł w gospodarstwie jednoosobowym albo 1500 zł na osobę w gospodarstwie wieloosobowym. Wysokość dodatku

uzależniono od ilości osób w rodzinie oraz kryterium dochodowego. Dodatek przyznano dla 1108 gospodarstw domowych.

- Dodatek określony w art. 2 ust. 5 ustawy o dodatku osłonowym - 946 gospodarstwa;
- Dodatek określony w art. 2 ust. 6 ustawy o dodatku osłonowym - 162 gospodarstwa

Na świadczenia wydatkowano kwotę 813 422 zł. (w tym koszty obsługi zadania 15 948,64 zł.)

2.9 DODATEK WĘGLOWY

Dodatek węglowy wprowadzono Ustawą z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym (Dz.U.2022, poz.169 przysługiwał gospodarstwom domowym, dla których głównym źródłem ogrzewania był kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia, kuchnia węglowa lub piec kaflowy na paliwo stałe – zasilane węglem kamiennym, brykietem lub peletem, zawierającymi co najmniej 85% węgla kamiennego. Warunek zgłoszenie do CEEB źródła ogrzewania.

Do 30 listopada 2022 r. na dodatek węglowy złożono 1504 wniosków. Wyplacono 1182 świadczenia na kwotę 3 546 000 zł.

2.10 DODATEK CIEPŁOWNICZY

Ustawa z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw wprowadziła - Dodatek na inne źródła ciepła . Przysługiwał on w gospodarstwie domowym, które ogrzewane jest głównie przy pomocy kotłów lub pieców zasilanych peluletem drzewnym, drewnem kawałkowym lub innym rodzajem biomasy, albo skroplonym gazem LPG (nie jest to gaz ziemny ani gaz z tzw. butli gazowej), albo olejem opałowym. Warunkiem otrzymania dodatku było zgłoszenie lub wpisanie źródła ciepła do centralnej ewidencji emisyjności budynków do dnia 11 sierpnia 2022 r., albo po tym dniu – w przypadku głównych źródeł ogrzewania uruchomionych po raz pierwszy (np. nowe źródło ciepła). **Dodatek wynosił:**

- 3000 zł – w przypadku, gdy głównym źródłem ciepła jest kocioł na pellet drzewny lub inny rodzaj biomasy, z wyłączeniem drewna kawałkowego
- 1000 zł – w przypadku, gdy głównym źródłem ciepła jest drewno kawałkowe
- 500 zł – w przypadku, gdy głównym źródłem ciepła jest kocioł gazowy zasilany skroplonym gazem LPG
- 2000 zł – w przypadku, gdy głównym źródłem ciepła jest kocioł olejowy

Złożono 964 wnioski; 891 rodzin otrzymało dodatki na kwotę 1 508 500 zł.

2.11 Zadania wynikające z ustawy z dnia 05 grudnia 2014 roku o Karcie Dużej Rodziny

Liczba Kart Dużej Rodziny wydanych w Gminie Dobrzyniewo Duże od początku realizacji zadania (241 tradycyjnych; 240 elektronicznych) Karta wydawana jest dla rodzin wielodzietnych, bez względu na dochód rodziny. Od 2019 r. o Kartę Dużej Rodziny mogą ubiegać się rodzice, którzy w przeszłości wychowywali co najmniej trójkę dzieci.

Koszt realizacji zadania - 1637 zł. dotacja z Budżetu Państwa/.

2.12 CZYSTE POWIETRZE

Ośrodek prowadził weryfikację dochodów dla wnioskodawców, którzy zamierzają złożyć wniosek o przyznanie podwyższonego poziomu dofinansowania do wojewódzkiego funduszu ochrony środowiska i

gospodarki wodnej. Podstawa prawna 411 ust. 10g ustawy – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r. poz. 1219 ze zm) oraz Rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 02.10.2020 r. w sprawie określenia wzoru żądania wydania zaświadczenia o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka gospodarstwa domowego osoby fizycznej oraz wzoru tego zaświadczenia (Dz. U. 2020 r. poz. 1713). Do dnia złożenia wniosku powinna uzyskać od wójta, burmistrza lub prezydenta miasta (zgodnie z miejscem jej zamieszkania) zaświadczenie o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka gospodarstwa domowego. **W 2022 roku wydano 33 zaświadczenia dla :**

- gospodarstw wieloosobowych – 27
- gospodarstw jednoosobowych - 6

2.13 Inne działania - POMOC UKRAINIE

Obywatele Ukrainy, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany był za legalny na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa i który został wpisany do rejestru PESEL mogli otrzymać zgodnie z Ustawą pomoc. Od lutego do grudnia 2022 Ośrodek rozpatrywał i wypłacał:

1. jednorazowe świadczenie 300 zł - 79 osobom na kwotę 23 700 zł.
2. Posiłek dla dzieci i młodzieży – 13 dzieci – 2680,90 zł.
3. świadczenia rodzinne – 14 dzieci – 6350 zł.

Ponadto osoby, które udzieliły schronienia obywatelom Ukrainy otrzymywały - Zasiłek z tytułu zakwaterowania i wyżywienia **.Rozpatrzone pozytywnie 58 wnioskodawców na 108 osób – koszty 225 240 zł. Finansowanie Fundusz Pomocy**

3.WYDATKI W RAMACH BUDŻETU GOPS

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrzyniewie Dużym w 2022 roku na realizację zadań własnych i zadań zleconych dysponował budżetem **18 792 905,00 zł**. Wydatkowano kwotę **16 368 988,30 zł (87,10 % całego budżetu)** w tym: ze środków budżetu gminy: 1 514 068,78 zł. (9,25 %) ; ze środków budżetu państwa: 14 854 920,30 zł. (90,75 %). Środki niewykorzystane podlegają zwrotowi do budżetu państwa oraz gminy. Według wg działów klasyfikacji budżetowej

Dział 852 – **Pomoc społeczna** - wydatek wyniósł 3 154 140,51 zł.

Dział 853 - **Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej**” 5 121 624 zł.

Dział 854 – **Edukacyjna opieka wychowawcza** - 25 174 zł.

Dział 855- **Wsparcie rodzin** – 8 068 049, 79 zł.

Tabela 3. Wydatki Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrzyniewie Dużym za rok 2022

Klasyfikacja budżetowa		wydatek	w tym:	
			budżetu gminy	Budżet państwa
85202	Domy pomocy społecznej	856 891,00	856 891,00	0,00
85213	Składki na ubezpieczenie zdrowotne	21 240,13	0,00	21 240,13
85215	Dodatki mieszkaniowe	3412,41	3412,41	0,00
85214	Zasiłki okresowe, Celowe, pomoc w naturze oraz usługi opiekuńcze	238 656,15	106 600,89	132 055,26
85216	Zasiłki stałe	262 281,79	0,00	262 281,79

85219	Ośrodki pomocy społecznej	619 138,99	448 938,99	170 200,00
85230	Pomoc w zakresie żywienia	110 313,91	44313,91	66 000,00
85295	Pomoc obywatelom UKRAINY oraz obsługa - Posiłek; oraz dodatek osłonowy	1 042 206,91	0	1 042 206,91
85501	Świadczenia wychowawcze Koordynacja	5 021 334,31	0,00	5 021 334,31
85502	Świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	2 967 208,59	0,00	2 967 208,59
85503	Karta Dużej Rodziny	1637,00	0,00	1637,00
85504	Wspieranie rodziny – asystent rodziny w tym	50 376,78	48 876,78	1500,00
	W tym Piecza zastępcza	15200,84	15 200,84	0,00
85395	Dodatek węglowy; ciepłowniczy	5 121 624,00	0,00	5 121 624,00
85415	Stypendia i inne formy pomocy uczniom	25174,00	5034,80	20139,20
85513	Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne,	27 493,11	0,00	27 493,11
Razem		16 368 988,30	1 514 068,78	14 854 920,30

*Zestawienie wg danych księgowych RB -28S

4.Pozostała działalność GOPS w Dobrzyniewie Dużym

a. Obsługa techniczna i organizacyjna Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada na ośrodki pomocy społecznej obowiązek zapewnienia obsługi technicznej i organizacyjnej dla Zespołów Interdyscyplinarnych. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie został powołany Zarządzeniem Wójta Gminy w 2011 roku. Liczy obecnie 17 członków, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, policji; sądu, stowarzyszeń.

Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Grupy Robocze powoływane przez Zespół Interdyscyplinarny opracowują i realizują plan pomocy w indywidualnych przypadkach występowania przemocy w rodzinie, monitorują sytuację rodzin, w których dochodzi do przemocy, dokumentują podejmowane *działania*.

Obsługę Zespołu powierzono Ośrodkowi Pomocy. Szczegóły zostały ujęte w Sprawozdaniu z Programu o Przeciwdziałaniu Przemocy w rodzinie.

b. Program Operacyjny POMOC ŻYWNOŚCIOWA

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrzyniewie Dużej przy współpracy ze Stowarzyszeniem Przyjaciół Gminy Dobrzyniewo Duże, realizował Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa

2021-2027 (PO PŻ). Program ten jest krajowym programem operacyjnym współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Najbardziej Potrzebującym, który realizowany jest w oparciu o rozporządzenie Parlamentu Europejskiego W 2022 r. . Zadanie Ośrodka podlegało na rozpatrywaniu wniosków i wydawania uprawnień do pozyskania powyższej pomocy. **Ośrodek wydał skierowania dla osób na pomoc rozdzielaną przez Stowarzyszenie Droga oraz Ku Dobrej Nadziei**

c.Pomoc dla kombatantów i osób represjonowanych

W zakresie pomocy dla kombatantów i osób represjonowanych GOPS stanowił jedynie pomoc doradczą. Pracownicy socjalni informowali kombatantów w jaki sposób należy występować o pomoc do Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych w Warszawie. GOPS w Dobrzyniewie w 2022 r. nie opiniował wniosków o przyznanie pomocy.

e. Realizacja zadań wynikających z rządowych i gminnych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia. – monitoring i sporządzanie sprawozdań programów przyjętych przez Radę Gminy, m.in.

- Gminny Program Wspierania Rodziny;
- Gminny Program Przeciwdziałanie Przemocy w Rodzinie;
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrzyniewo Duże itp.
- Ocena Zasobów Pomocy Społecznej

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrzyniewie Dużym w 2022r. współpracował z różnymi instytucjami, które wspomagały działalność ośrodka tj.:

- z policją- prowadzenie wspólnych interwencji,
- ze szkołami, z wychowawcami oraz dyrektorami szkół, w zakresie realizacji obowiązku szkolnego oraz realizacji programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu”,
- z psychologiem i terapeutą leczenia uzależnień z Punktu Konsultacyjnego,
- z placówkami medycznymi w zakresie wydawania decyzji uprawniających do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze świadczeń publicznych,
- z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- z Stowarzyszeniem Droga; Ośrodkiem ETAP; Klanżą oraz innymi poradniami psychologicznymi;
- z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, Kasą Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego,
- z kuratorami sądowymi,
- z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Białymstoku w zakresie funkcjonowania rodzin zastępczych z naszego terenu.
- kwalifikowanie osób do udziału w Szlachetnej Paczce
- zbiórka odzieży; żywności; środków czystości dla potrzebujących;
- pośrednictwo w przekazywaniu mebli oraz niezniszczonych sprzętów potrzebującym;
- Realizacja przez pracowników socjalnych obowiązków związanych z identyfikowaniem potencjalnych beneficjentów i monitorowaniem sytuacji społecznej

GOPS w Dobrzyniewie Dużym udostępnia informacje o formach pomocy, instytucjach udzielających pomocy, aktualnych ofertach pracy. W 2022 r. kontynuowano „Kampanię drobnej pomocy” – w formie zbiórki ubrań oraz sprzętu gospodarstwa domowego z przekazaniem potrzebującym mieszkańcom Gminy.

Pracownicy socjalni prowadzili kampanię informacyjną „Porozmawiajmy o depresji”. Problem depresji w dobie pandemii koronawirusa stał się zjawiskiem szczególnie niebezpiecznym i wymagał podjęcia konkretnych działań. W ramach kampanii szczególnie zachęcaliśmy do skorzystania z porad psychologa w Punkcie Konsultacyjnym w Kozłach. Pracownicy socjalni upowszechniali materiały informacyjne na temat depresji i wskazywali miejsca, gdzie można szukać pomocy w tej poważnej chorobie. Czas pandemii spowodował, że depresja stała się zjawiskiem bardzo powszechnym. Dlatego zwracaliśmy szczególną uwagę na ten problem i

zachęcaliśmy do skorzystania z oferowanych materiałów oraz porad psychologa.

W 2022 roku przystąpiliśmy do Kampanii „16 dni bez przemocy” w ramach której informowaliśmy o konsekwencjach stosowania przemocy i miejscach, gdzie można uzyskać wsparcia. Pracownicy socjalni upowszechniali materiały informacyjne dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie, materiały te zostały przekazane do placówek oświatowych na terenie naszej gminy, ośrodków zdrowia, Posterunku Policji w Choroszczy.

5. POTRZEBY OŚRODKA

Podstawą do określenia potrzeb w zakresie pomocy społecznej jest diagnoza problemów społecznych prowadzona na bieżąco. Ośrodek gromadzi dane dotyczące sytuacji rodzinnej, zawodowej, zdrowotnej mieszkańców Gminy korzystających z pomocy oraz dane przekazywane przez inne podmioty, działające w systemie pomocy społecznej. Z zebranych danych Ośrodek Pomocy Społecznej określa następujące, najważniejsze potrzeby w zakresie pomocy społecznej:

- podnoszenie poziomu i doskonalenie sprawności funkcjonowania pomocy społecznej poprzez stałe podnoszenie kwalifikacji i kompetencji kadry pomocy społecznej;
- poszerzanie działań służących aktywizacji – społecznej, zdrowotnej, edukacyjnej – osób marginalizowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, między innymi w oparciu o projekty dofinansowywane z funduszy europejskich oraz przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej;
- wspieranie rodzin w pełnieniu ich podstawowych funkcji, głównie w zakresie opieki i wychowywania dzieci;
- zapewnianie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania;
- zapewnienie środków na pomoc wytchnieniową dla opiekunów osób niepełnosprawnych;
- zapewnienie wsparcia osobom w wieku senioralnym; .
- zaplanować dodatkowe środki na podwyższenie pensji jego pracowników stosownie do wykształcenia i kompetencji pracowników.
- zapewnienie środków na szkolenia z zakresu bezpieczeństwa dla pracowników socjalnych.

Należy nadmienić, że praca pracowników Ośrodka rzeczywiście nie należy do najłatwiejszych. Dodatkowo stale zwiększają się zadania cedowane na ośrodki pomocy, co powoduje wzrost wymagań którym pracownicy muszą sprostać . Należy przy tym zwrócić uwagę, że wymagania są takie same dla dużych i małych jednostek, przy czym małe jednostki mają ograniczone narzędzia pracy i moce przerobowe. Takie nakłady pracy i podnoszenie jej jakości winny być godnie wynagradzane.

Zawód pracownika socjalnego powoli staje się zawodem deficytowym, co powoduje zmniejszenie podaży osób chętnych podjąć pracę w tym zawodzie i tylko odpowiednio motywujące wynagrodzenie pozwoli na zatrudnienie odpowiedniej liczby osób.

6. Podsumowanie

Rok 2021 był rokiem pełnym wyzwań w związku z dalej panującą epidemią Koronowirusa, natomiast 2022 r. to zwiększenie liczby działań w związku z kryzysem wywołanym wojną na Ukrainie. Był to bardzo trudny czas również dla pomocy społecznej. Pracownicy GOPS musieli dostosować się do szczególnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa pracy oraz pojawiających się nowych obszernych zadań.

W aktualnej sytuacji społeczno - gospodarczej pomoc społeczna ma do spełnienia ważną rolę. Powinna stwarzać poczucie bezpieczeństwa socjalnego, pomagać w tworzeniu właściwych warunków życia i zaspokajania potrzeb społeczności lokalnej, wspomagać rodzinę w pełnieniu jej funkcji.

Działania pracowników pomocy społecznej to nie tylko udzielanie świadczeń pieniężnych, to także praca socjalna oraz działania zmierzające do wykorzystywania aktywizacyjnych instrumentów wsparcia. Odnosząc się do kwestii potrzeb pomocy społecznej należy również wspomnieć o miejscu instytucji pomocy społecznej

we współczesnych realiach – pomoc społeczna nie jest w stanie funkcjonować i skutecznie wypełniać swoich zadań bez odpowiedniego wsparcia otoczenia – samorządu terytorialnego, sektora zdrowotnego, edukacji, policji, organizacji pozarządowych, itp. Tylko stała i systematyczna współpraca między tymi jednostkami pozwoli na skuteczne pomaganie i wdrażanie aktywnej polityki społecznej, której ośrodek pomocy społecznej powinien być animatorem w środowisku lokalnym.

Przy tak różnorodnych kategoriach osób i rodzin wymagających wsparcia głównym celem Ośrodka jest wspieranie i łagodzenie trudnej sytuacji osób i rodzin nie tylko w formie materialnej, ale również poprzez wdrażanie pozamaterialnych form pomocy, w tym pracy socjalnej wobec indywidualnych osób i rodzin.

Rok 2023 r. będzie kontynuacją realizowanych zadań i prowadzonych działań wynikających z ustaw oraz przyjętych gminnych programów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

Sporządził Kierownik GOPS
Agata Krupska
10 marca 2022 r.

